

VE STÍNU CHATGPT:

proměny vnímání a využívání
umělé inteligence českou
populací a žurnalistikou

Součást výzkumného projektu Newsroom AI,
podpořeného Technologickou agenturou ČR
v rámci projektu SIGMA

24. června 2024

VÁCLAV MORAVEC

Vedoucí řešitelského týmu

Institutu komunikačních studií a žurnalistiky

Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy

Pozadí výzkumu

Fakulta sociálních studií Univerzity Karlovy spolupracovala se společností Ipsos na výzkumném projektu zaměřeném na zkoumání povědomí české populace o umělé inteligenci a přidružených technologiích.

Výzkumný nástroj

Strukturovaný dotazník o délce do 30 minut

Metoda sběru dat

Dotazování metodou CASI prostřednictvím Ipsos online panelu **Populace.cz**

Termín sběru dat

Sběr dat byl realizován **v dubnu 2024**

Cílová skupina

Reprezentativní vzorek populace České republiky starší 18 let.

Celkem n = 1232 (15+ let)

(Kvótní výběr dle pohlaví, věku, vzdělání, kraje a velikosti sídla)

Kontakty

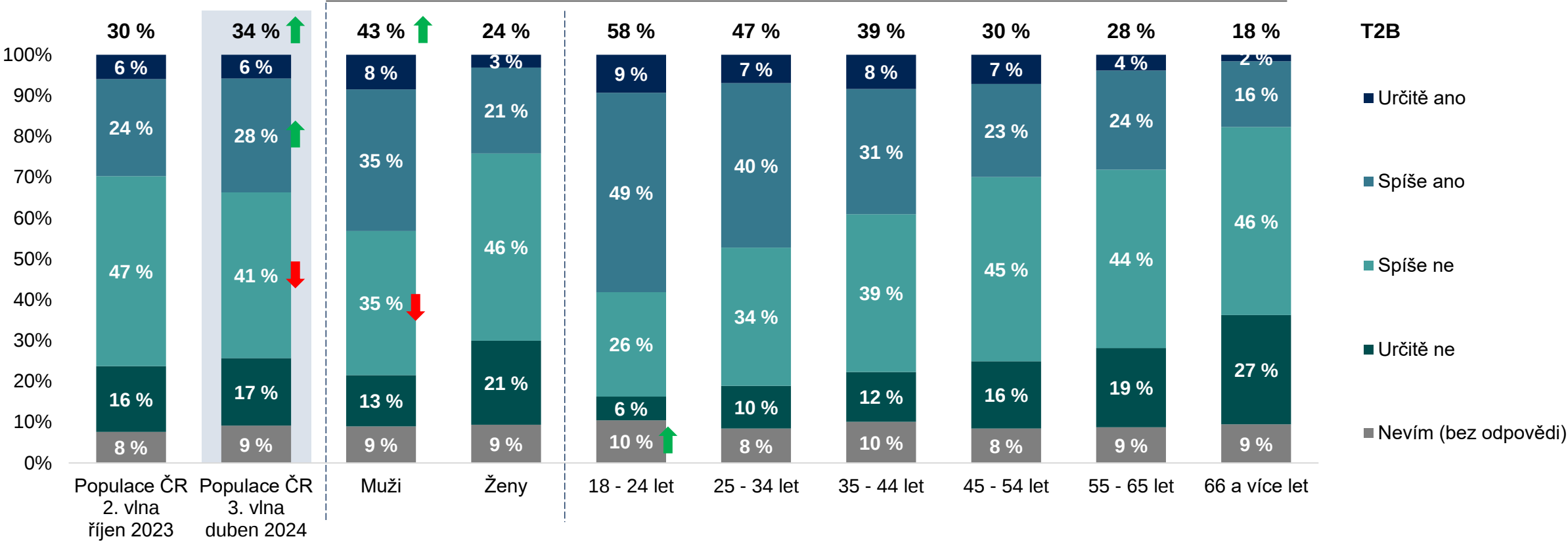
Václav Moravec
Hlavní řešitel výzkumu Newsroom AI

VYUŽITÍ AI V MÉDIÍCH

DOSTATEČNÁ INFORMOVANOST O VYUŽÍVÁNÍ AI Z MÉDIÍ

Oproti minulé vlně přibýlo lidí, kteří si myslí, že jsou dostatečně informovaní o tématu umělé inteligence. Nejvíce informovaní zůstávají i nadále mladí lidé do 24 let.

Duben 2024

Pozn.: T2B = sloučení odpovědí „Určitě ano“ a „Spíše ano“

Báze: 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222

Otázka Q19a. Zpravodajská média v uplynulých měsících přinášejí informace o využívání nástrojů umělé inteligence v různých oblastech života. Máte pocit, že o tématu umělé inteligence máte dostatečné množství informací?

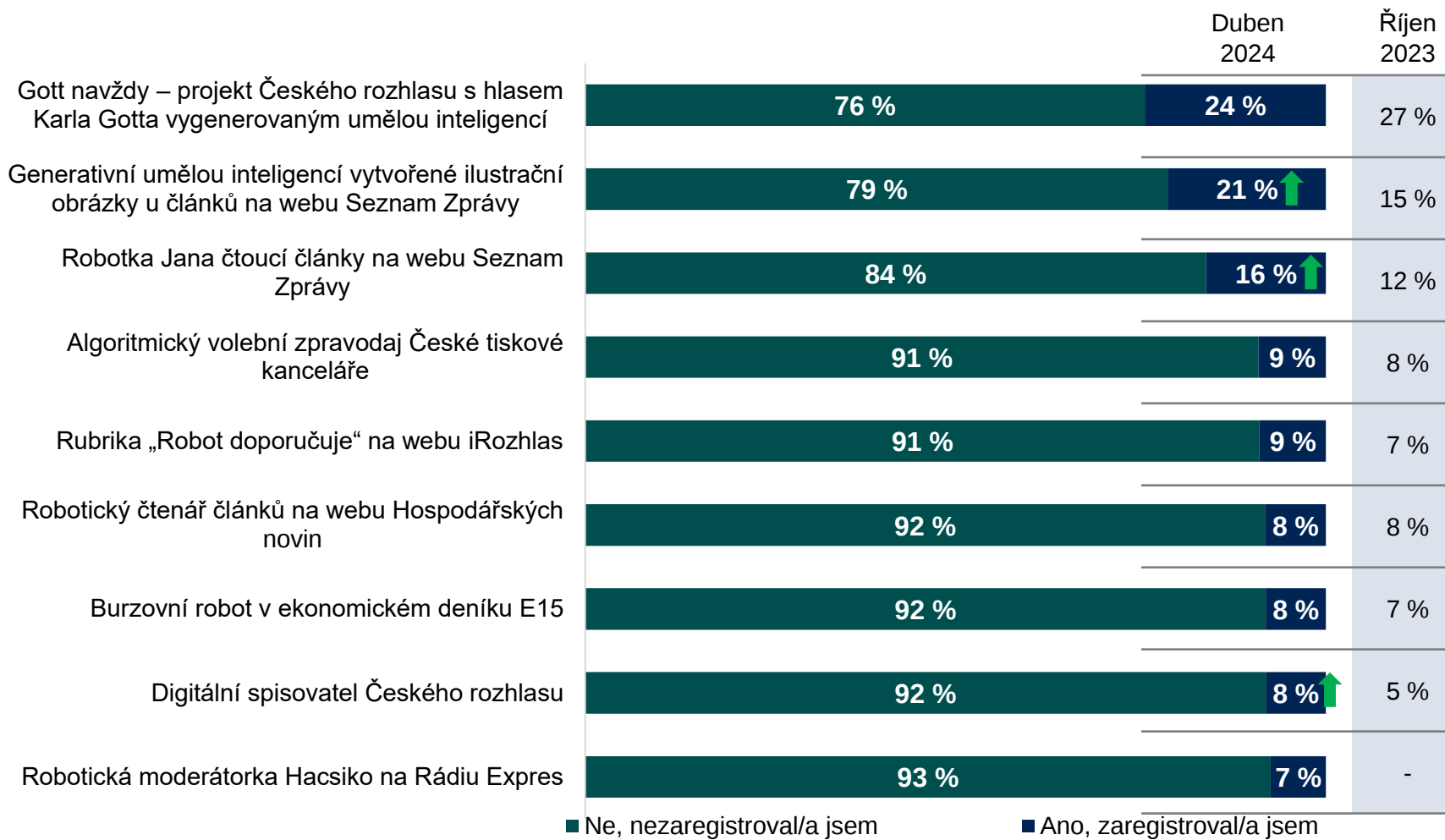
© Ipsos | Public

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

VYUŽÍVÁNÍ UMĚLÉ INTELIGENCE V TUZEMSKÝCH MÉDIÍCH

Oproti minulé vlně přibýlo lidí, kteří zaregistrovali uměle vygenerované obrázky a robotku Janu na webu Seznam Zprávy, mimo jiné také digitální spisovatele Českého rozhlasu.

- Obecně s rostoucím věkem klesá povědomí o systémech na bázi umělé inteligence.
- Nejčastěji zaregistrovali vybrané systémy lidé do 34 let, s výjimkou projektu Českého rozhlasu Gott navždy. Ten znají nejčastěji lidé starší 65 let (32 %).
- Umělou inteligenci integrovanou do médií, konkrétně robotickou moderátorku Hacsiko na Rádiu Expres a rubriku „Robot doporučuje“ na webu iRozhlas zaregistrovali častěji mladí lidé do 24 let.
- Nástroje zvyšující pohodlí konzumace zpráv a informací, konkrétně digitálního spisovatele Českého rozhlasu, robotku Janu čtoucí články na webu Seznam Zprávy a robotického čtenáře článků na webu Hospodářských novin znají častěji lidé ve věku 25-34 let.

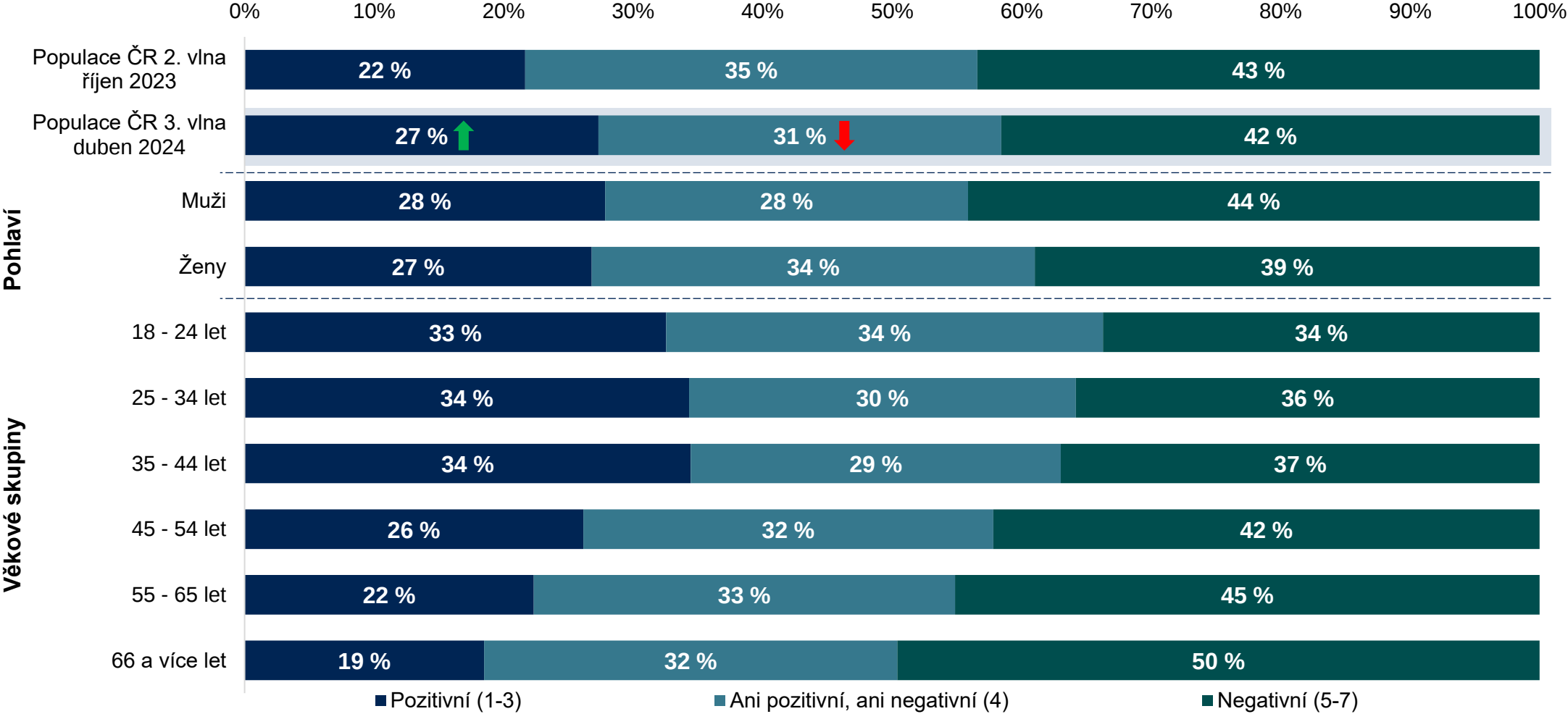
Pozn.: „-“ - výrok „Robotická moderátorka Hacsiko na Rádiu Expres“ se v 2. vlně: říjen 2023 neměřil

Báze: 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222

Otázka R10. Systémy na bázi umělé inteligence se již uplatňují v tuzemských médiích, které z nich jste zaregistroval/a?

PŘÍNOS VYUŽITÍ AI V ŽURNALISTICE

Více než čtvrtina české populace si myslí, že využití AI v žurnalistice je pozitivní. Čtyři z deseti jsou ale přesvědčeni o opaku. Jako pozitivní umělou inteligenci v žurnalistice vidí častěji i lidé do 44 let.

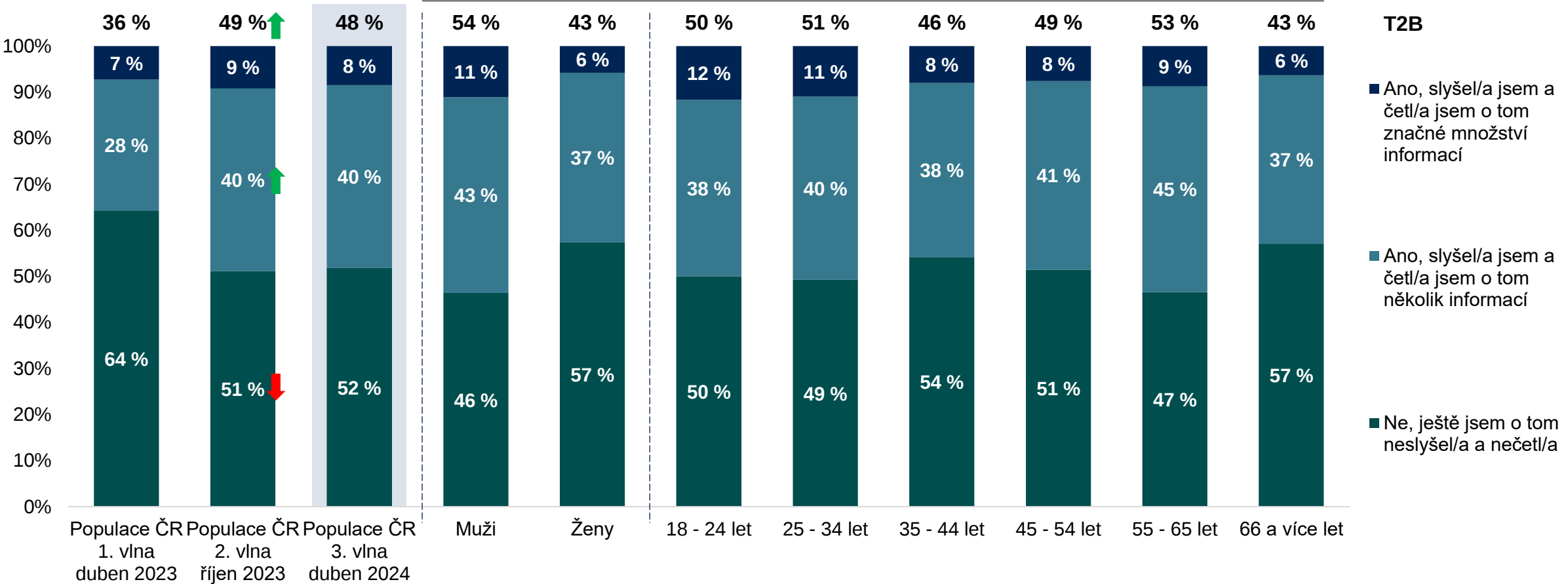

Báze: 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222
Otázka Q24a. Považujete využití nástrojů umělé inteligence v žurnalistice a ve zpravodajských médiích (např. při generování článků, videí, grafik, při personalizaci obsahů atd.) za pozitivní, či negativní?

ČESKÉ ČLÁNKY NAPSANÉ UMĚLOU INTELIGENCÍ

Podobně jako v minulé vlně necelá polovina lidí neví o tom, že umělá intelligence dokáže psát články namísto novinářů v češtině. Druhá polovina populace o tomto fenoménu slyšela alespoň několik informací. Nejvíce o AI v novinářině slyšeli mladí lidé do 34 let.

Duben 2024

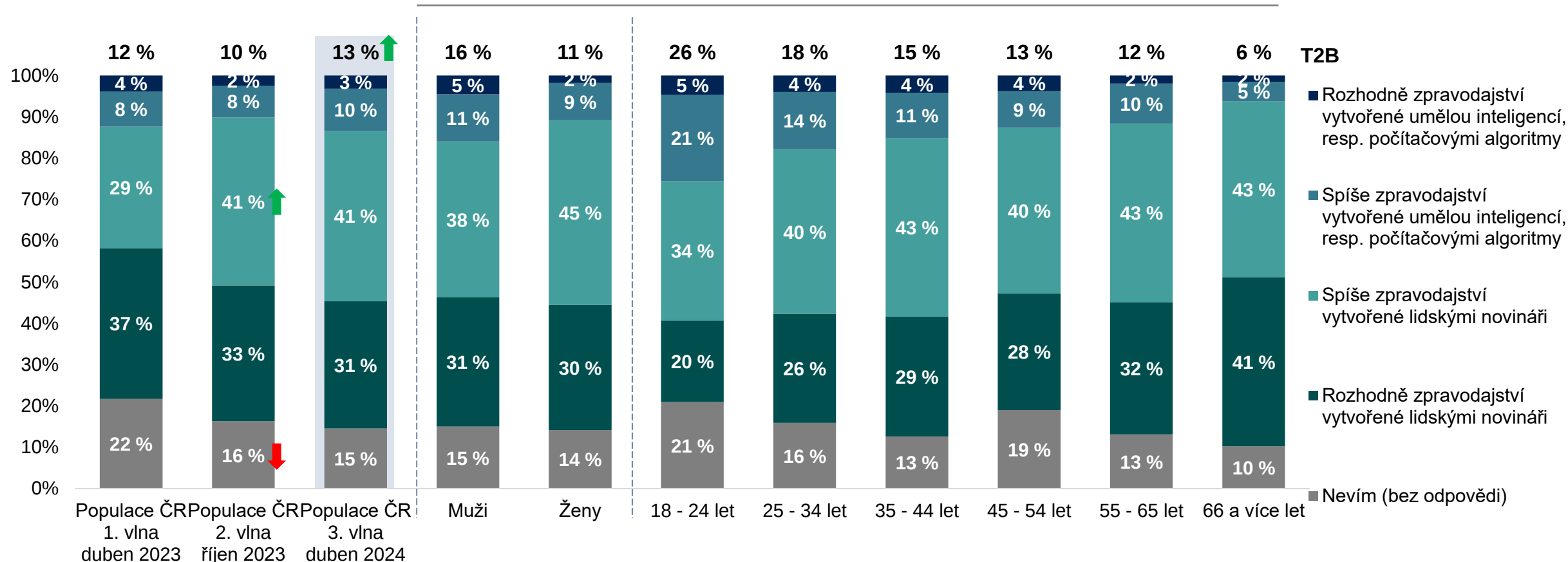

Pozn.: TB2 = sloučení odpovědí „Ano, slyšel/a jsem a četl/a jsem o tom značné množství informací“ a „Ano, slyšel/a jsem a četl/a jsem o tom několik informací“.
Báze: 04/2023: n=1041, 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222
Otázka Q23. Slyšel/a jste či četl/a jste o tom, že některé články v češtině píše místo novinářů umělá intelligence (popř. „robot“), přesněji řečeno algoritmus, který je schopen vytvořit zprávu o obchodování na pražské burze, o cenách pohonných hmot či o volebních výsledcích?

PREFERENCE DLE GENEROVÁNÍ OBSAHU V MÉDIÍCH

Ve třetí vlně přibýlo Čechů, kteří by si vybrali zpravodajství vytvořené umělou inteligencí. Bezmála tři čtvrtiny Čechů stále preferují práci lidských novinářů na úkor umělé inteligence.

Duben 2024

Pozn.: TB2 = sloučení odpovědí „Rozhodně zpravodajství vytvořené umělou inteligencí, resp. počítačovými algoritmy“ a „Spíše zpravodajství vytvořené umělou inteligencí, resp. počítačovými algoritmy“

Báze: 04/2023: n=1041, 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222

Otázka Q26. Kdybyste se měl/a rozhodnout, zda budete odebírat zdarma zpravodajství vytvořené umělou inteligencí, resp. počítačovými algoritmy, nebo lidskými novináři, který typ byste si vybral/a?

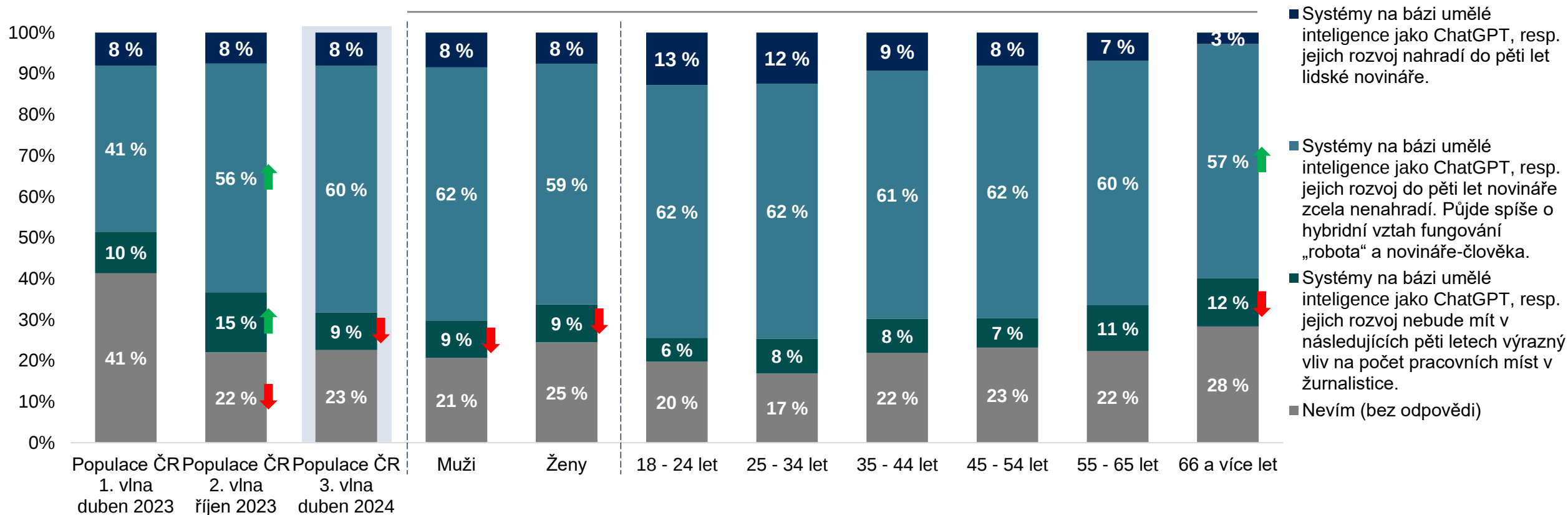
© Ipsos | Public

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

NÁZORY NA ChatGPT V ŽURNALISTICE

Došlo k úbytku lidí, kteří si myslí, že systémy jako ChatGPT nebudou mít v blízké budoucnosti vliv na počet pracovních míst v žurnalistice. Šest z deseti jsou názoru, že dojde k hybridnímu vztahu mezi robotem a novinářem-člověkem.

Duben 2024

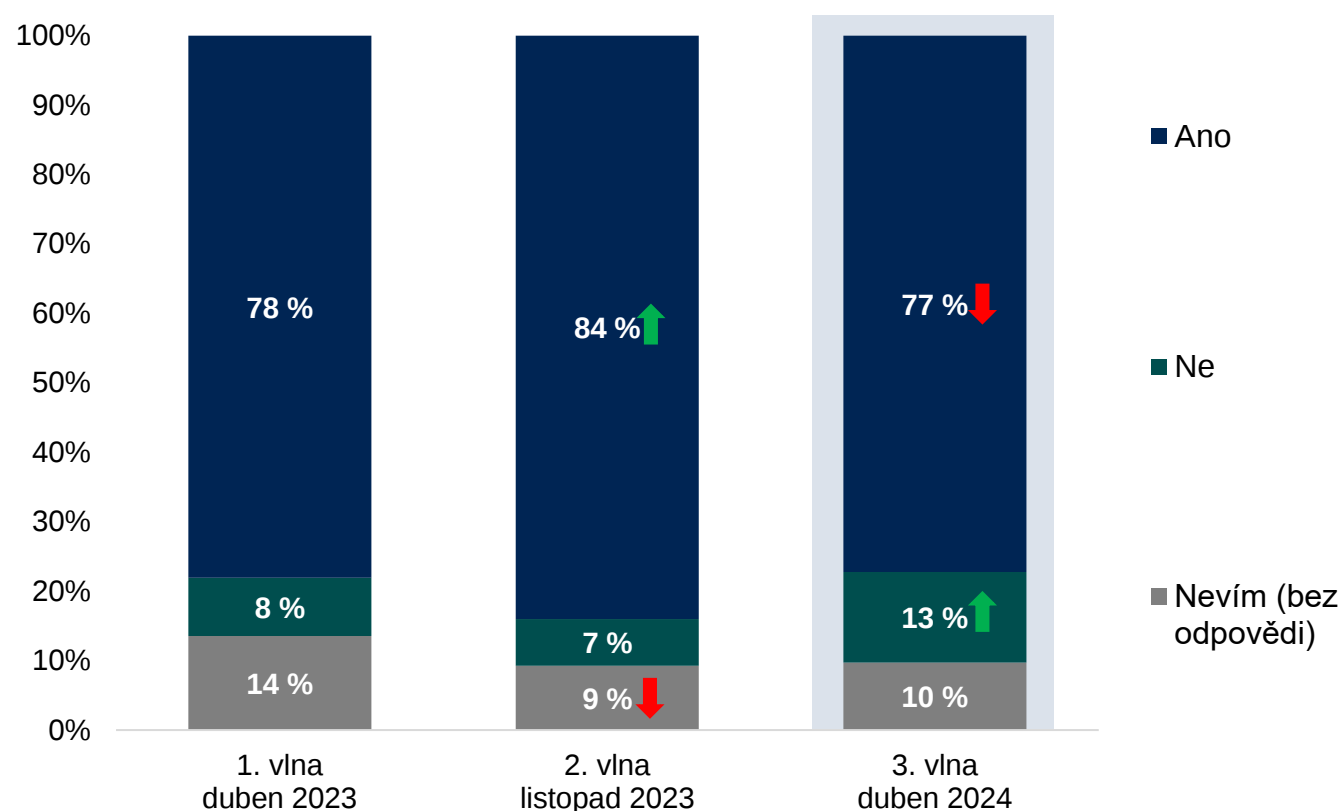

Báze: 04/2023: n=1041, 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222
Otázka Q29. S kterým z následujících výroků nejvíce souhlasíte?

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

PUBLICISTICKÉ ČESKÉ TEXTY VYTVOŘENÉ UMĚLOU INTELIGENCÍ

Ve třetí vlně došlo k přelivu Čechů od souhlasu k nesouhlasu s upozorněním čtenáře nebo čtenářky o tom, že je text ve zpravodajském článku vytvořený počítačovým algoritmem bez zásahu lidského novináře.

- Častěji s upozorněním na texty psané čistě umělou inteligencí nesouhlasí ženy (15 %) než muži (11 %).
- S věkem přibývá lidí, kteří sdílí názor, že by čtenář nebo čtenářka měl/a být upozorněn/a na text vytvořený „robotem“.
- Častěji s upozorněním souhlasí také lidé s vysokoškolským vzděláním oproti těm s nižším.

Báze: 04/2023: n=1041, 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222

Otázka Q27. Měl/a by být čtenář/ka zpravodajských článků, které napsala umělá inteligence, upozorněn/a, že jde o text vytvořený počítačovým algoritmem (popř. „robotem“) bez zásahu lidského novináře?

MICHAL KORMAŇÁK

Account Director
Ipsos Public Affairs

ZNEPOKOJENÍ Z UMĚLÉ INTELIGENCE

Podobně jako v minulé vlně má bezmála polovina lidí od využití umělé inteligence v každodenním životě negativní očekávání. Bezmála čtvrtina lidí očekává pozitiva.

47 %

říjen 2023 47 %

lidí má **negativní** očekávání
(hodnoty 5-7)

30 %

říjen 2023
32 %

lidí má **pozitivní i negativní**
očekávání ve stejné míře
(hodnota 4)

23 %

říjen 2023
22 %

lidí má **pozitivní**
očekávání
(hodnoty 1-3)

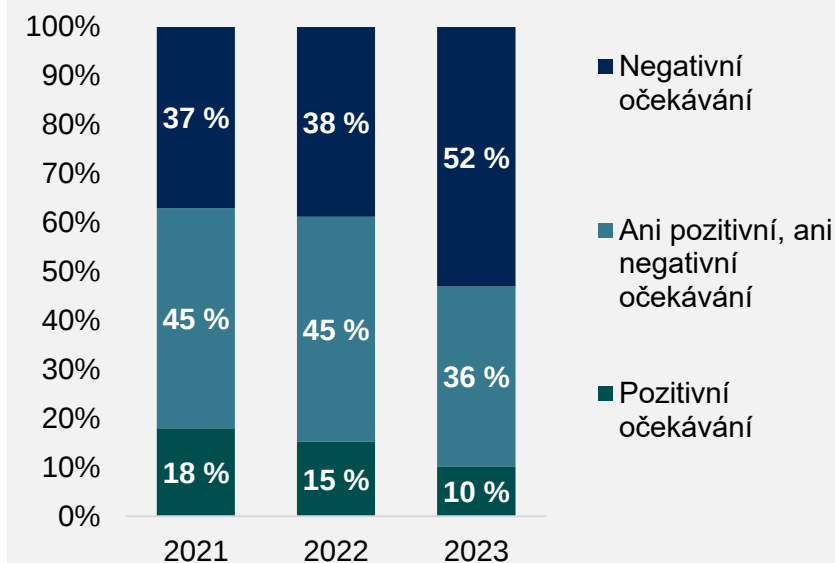
i

- Muži mají častěji pozitivní očekávání než ženy (27 % vs. 20 %).
- S věkem ubývá lidí, kteří mají pozitivní očekávání a naopak přibývá těch, kteří mají negativní očekávání ohledně umělé inteligence v běžném životě.

Báze: 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222

Otázka Q20x_1. Rekl/a byste, že využívání umělé inteligence v každodenním životě ve Vás celkově vyvolává pozitivní, nebo negativní očekávání? ~ Využívání umělé inteligence v každodenním životě ve mně celkově vyvolává:

Postoj k AI v USA

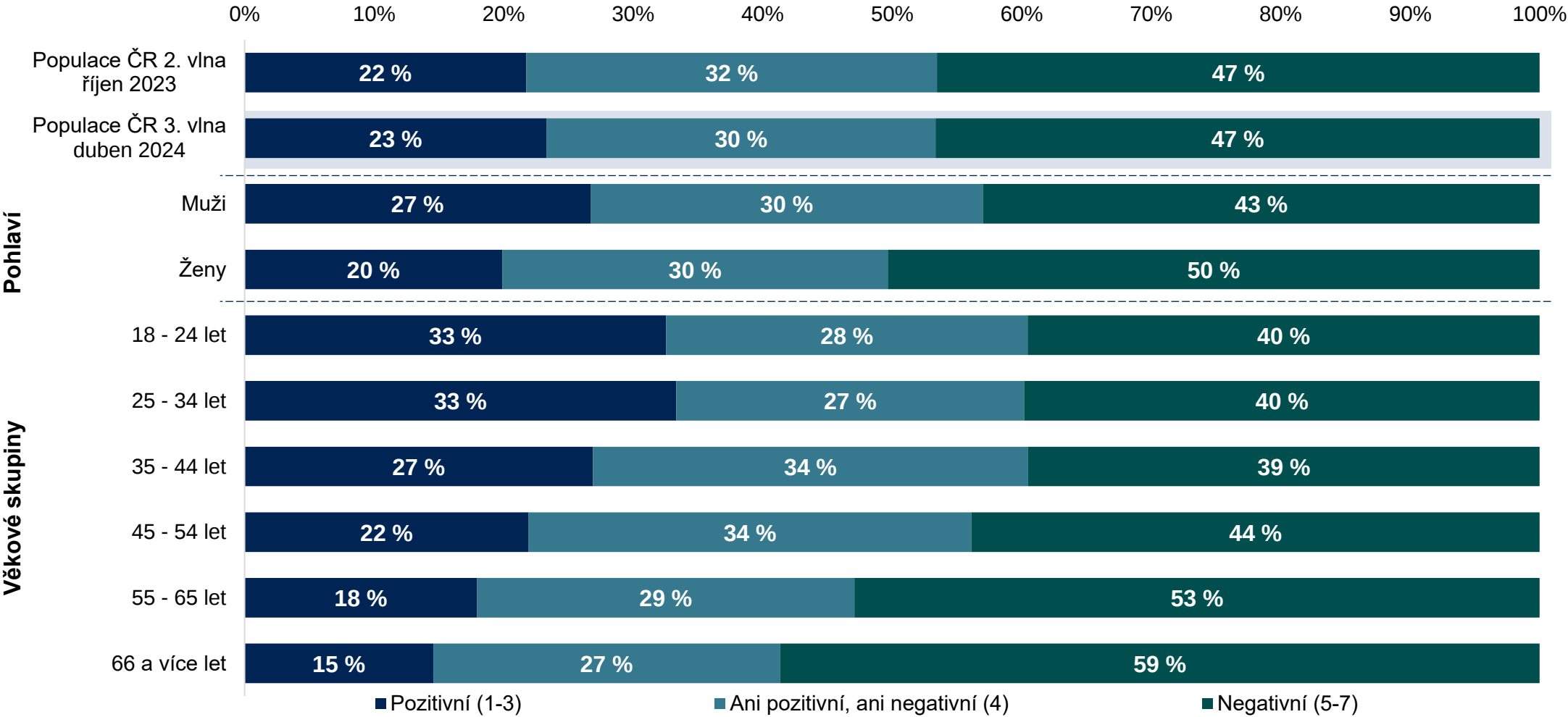

Zdroj: Šetření 31. 07. 2023 – 6. 8. 2023,
Pew Research Center, 2023
Pozn.: Bez odpovědi „Nevím“

ZNEPOKOJENÍ Z UMĚLÉ INTELIGENCE - DETAIL

Oproti minulé vlně vidí lidé využití umělé inteligence mírně pozitivněji. U žen se pozitivní vnímání zvýšilo o 3 p. b.

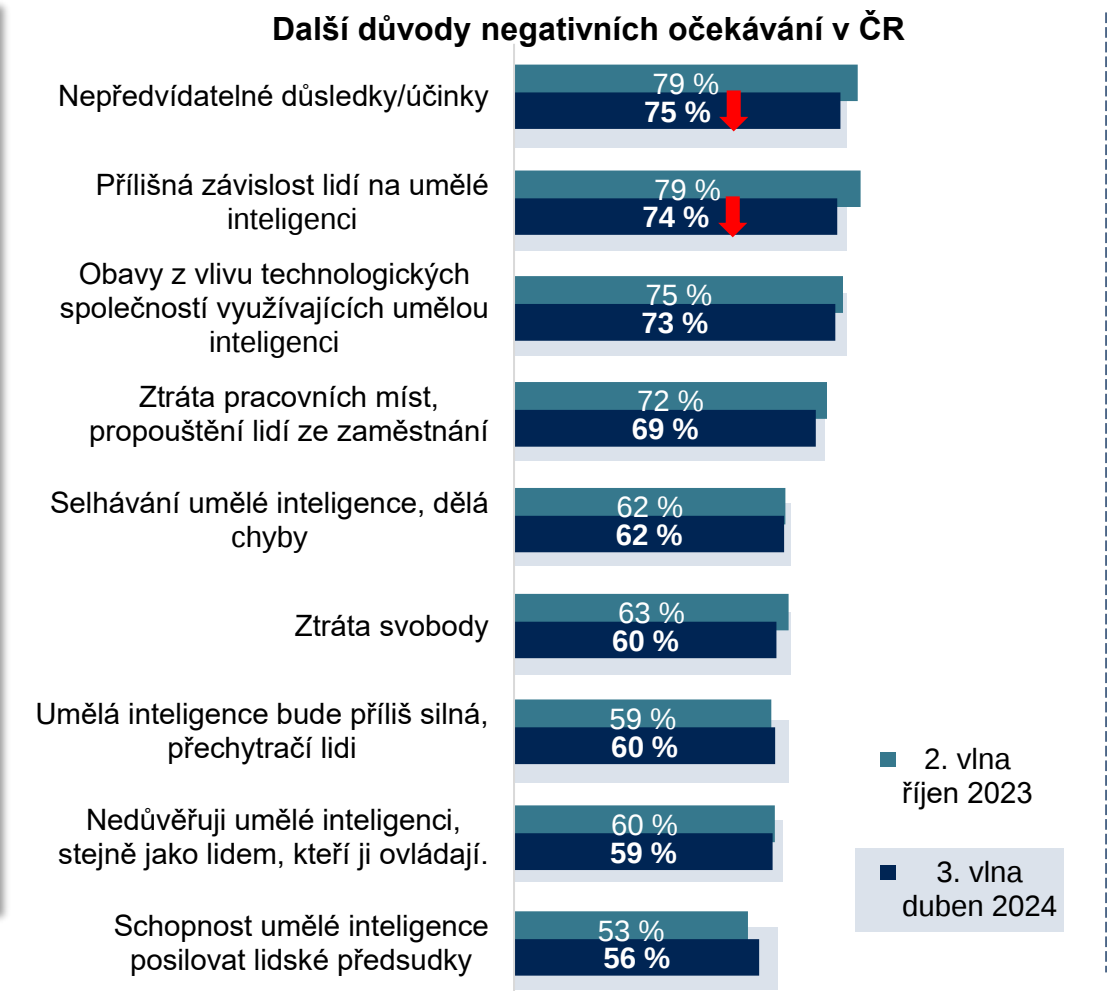
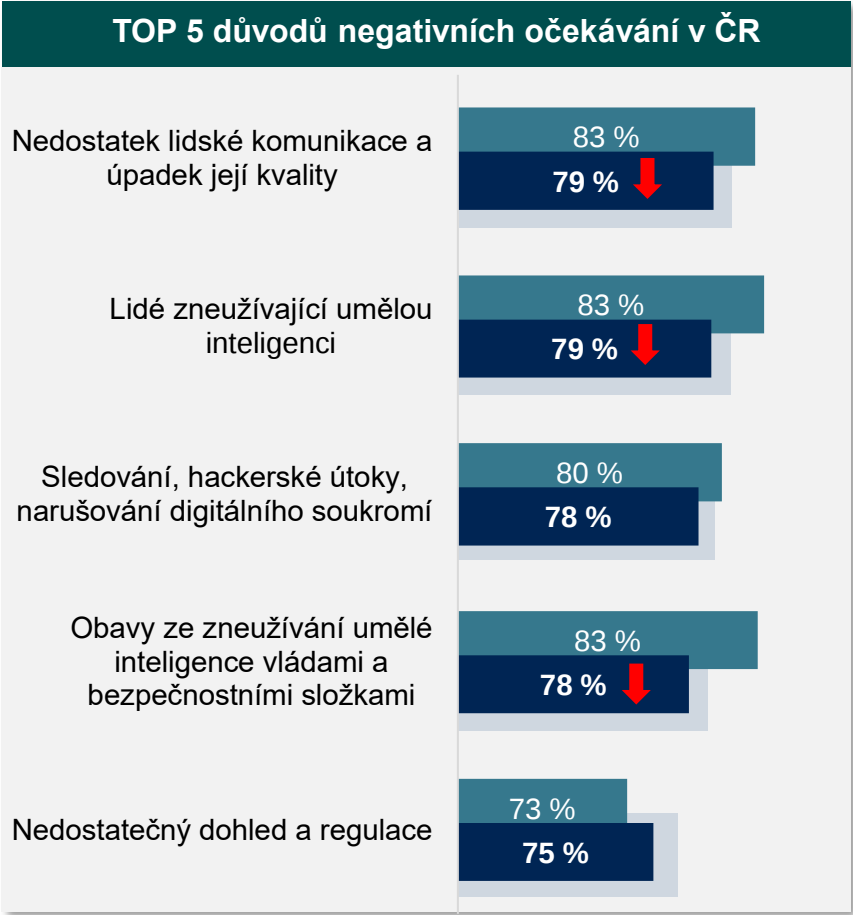
Báze: 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222

Otázka Q20x_1. Řekl/a byste, že využívání umělé inteligence v každodenním životě ve Vás celkově vyvolává pozitivní, nebo negativní očekávání? ~ Využívání umělé inteligence v každodenním životě ve mně celkově vyvolává:

DŮVODY ZNEPOKOJENÍ Z VÝVOJE UMĚLÉ INTELIGENCE

Češi se stále nejčastěji negativně staví k využívání umělé inteligence z důvodu nedostatku lidské komunikace a lidí, kteří ji zneužívají.

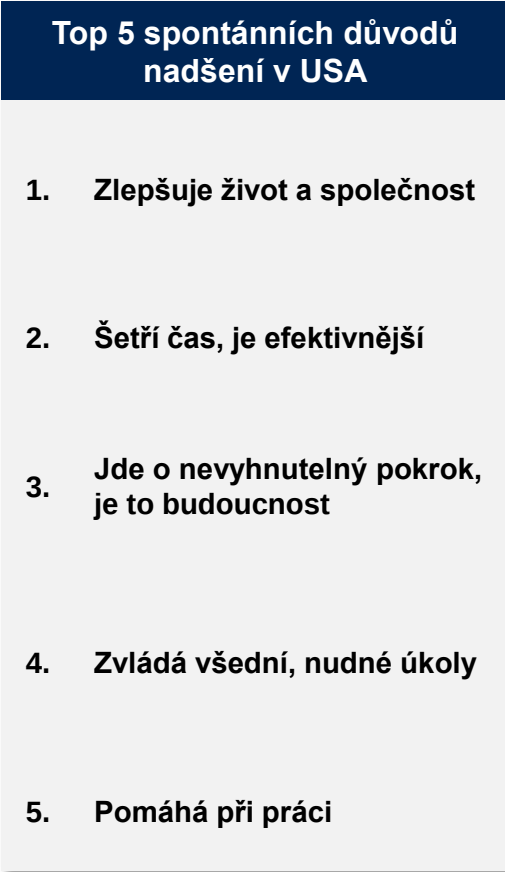
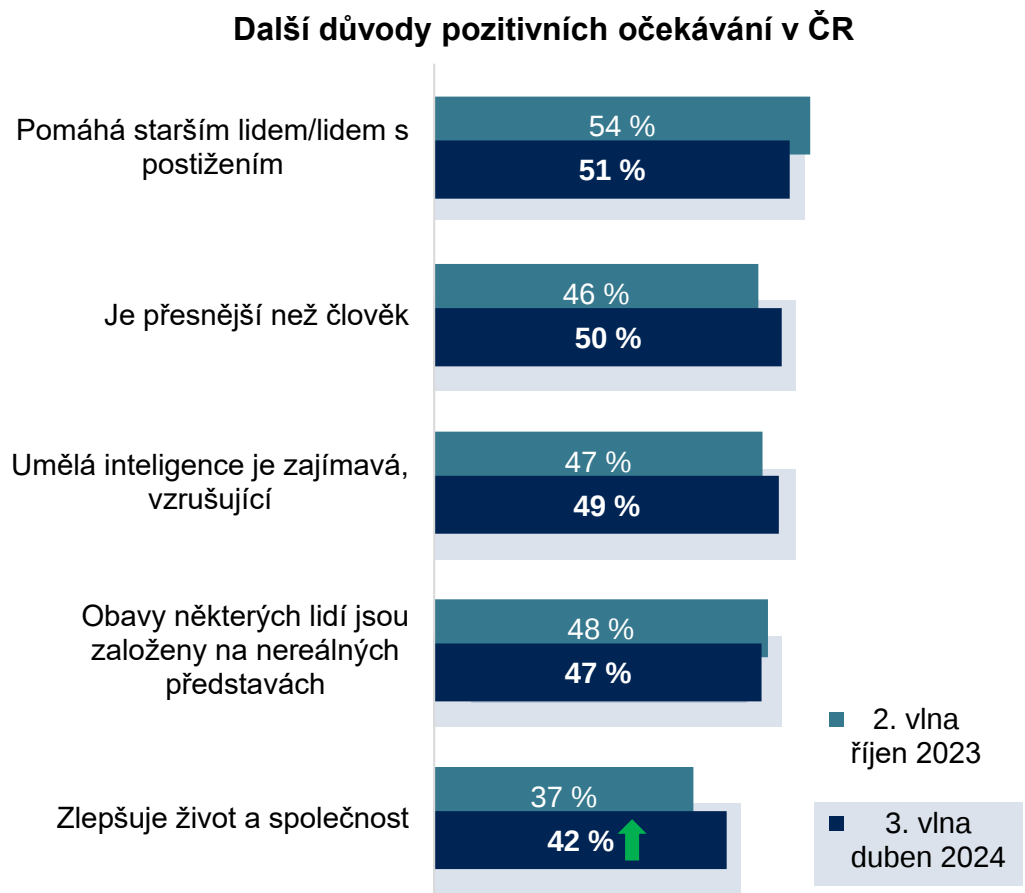
Zdroj: AI and Human Enhancement, Pew Research Center, 2022

Pozn.: Zobrazeno pomocí T2B = sloučení odpovědí „Rozhodně souhlasím“ a „Spíše souhlasím“
Báze: 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222
Otázka Q20bb_1. Jaké jsou hlavní důvody Vašich negativních očekávání při využívání umělé inteligence v každodenním životě?

DŮVODY NADŠENÍ Z VÝVOJE UMĚLÉ INTELIGENCE

Pozitivní očekávání pramení především ve vnímání umělé inteligence jako pomocníka při práci i všedních či nudných úkolech. Podle sedmi z deseti Čechů také šetří čas.

Zdroj: AI and Human Enhancement, Pew Research Center, 2022

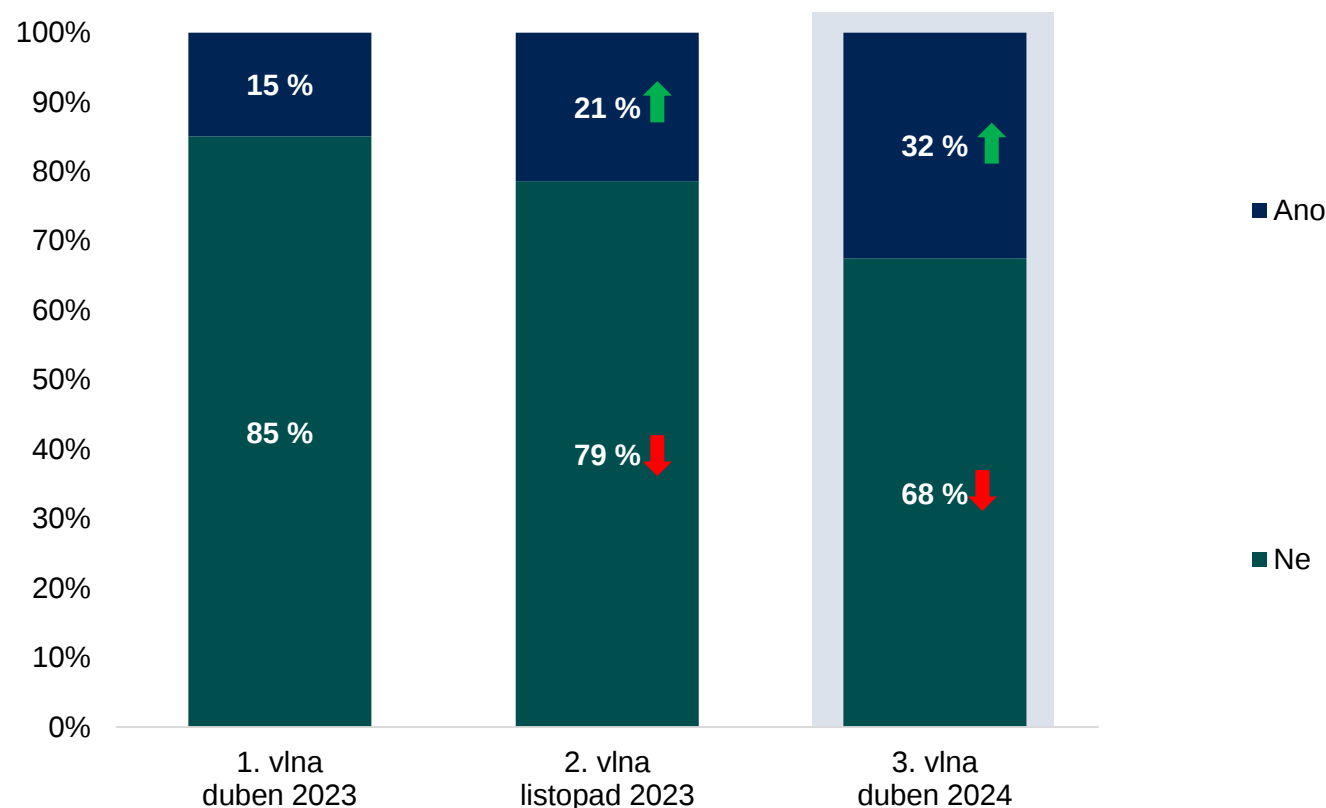
Pozn.: Zobrazeno pomocí T2B = sloučení odpovědí „Rozhodně souhlasím“ a „Spíše souhlasím“
Báze: 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222
Otázka Q20aa_1. Jaké jsou hlavní důvody Vašich pozitivních očekávání při využívání umělé inteligence v každodenním životě?

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

ZKUŠENOST S ChatGPT

V aktuální vlně došlo opět k významnému nárůstu lidí, kteří systém ChatGPT vyzkoušeli. Zkušenost s tímto systémem má již třetina obyvatel ČR.

- S fungováním tohoto systému mají zkušenost častěji muži (37 %) než ženy (28 %).
- Častěji si jej také vyzkoušeli mladí lidé do 34 let, přičemž s věkem tato tendence ubývá.
- Naopak s vyšším dosaženým vzděláním roste také zkušenost se systémem ChatGPT – nejčastěji si jej vyzkoušeli právě lidé s vysokoškolským vzděláním (48 %).

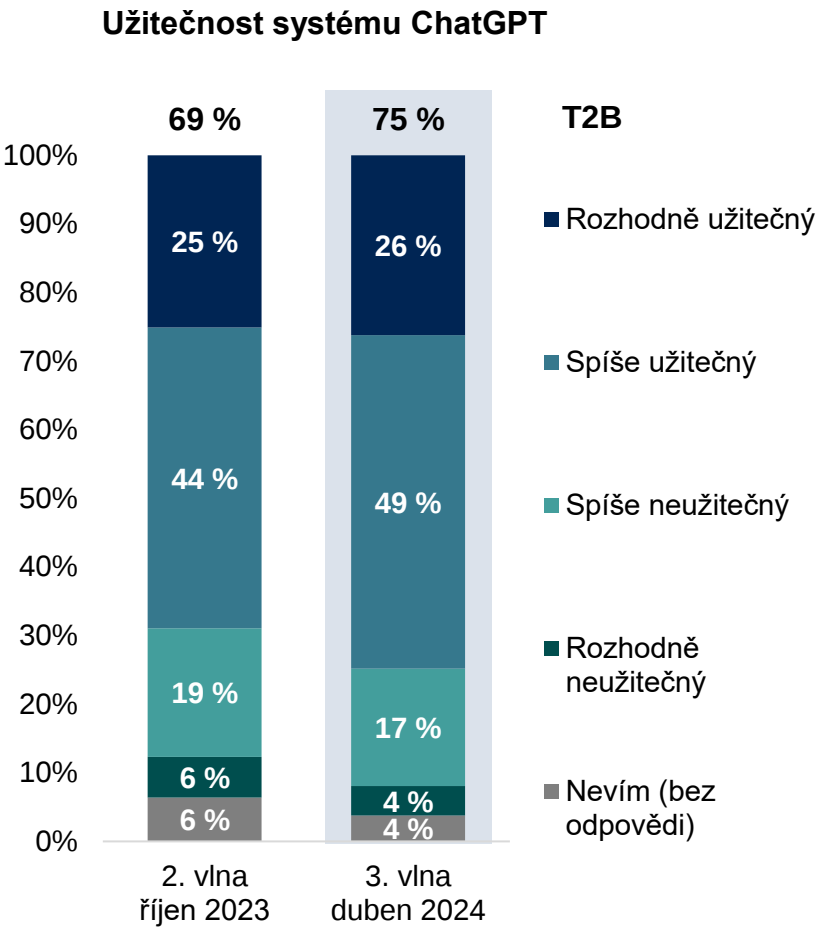
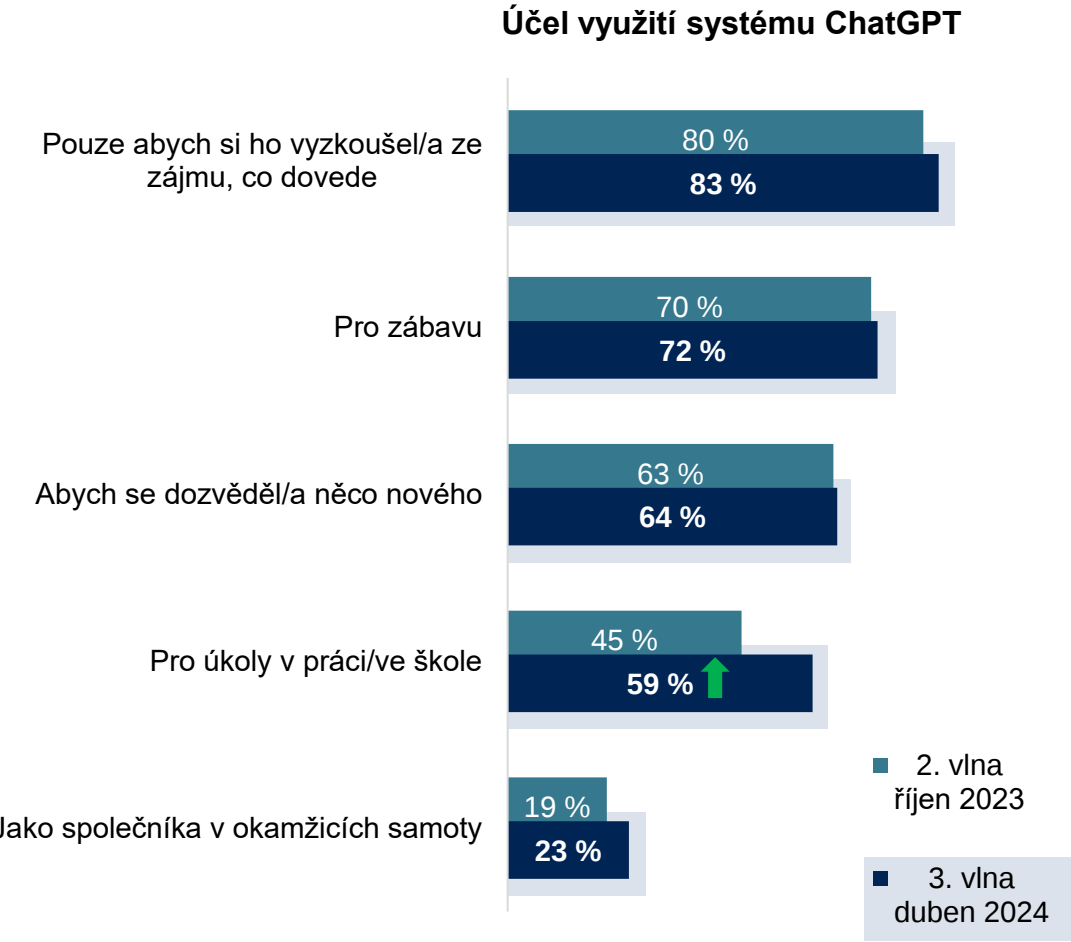
Báze: 04/2023: n=1041, 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222

Otázka Q28. V uplynulých měsících zaujal média a veřejnost chatovací systém na bázi umělé inteligence nazvaný ChatGPT. Vyzkoušel/a jste si tento systém, jak funguje?

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

ÚČELY VYUŽITÍ A UŽITEČNOST ChatGPT

I v aktuální vlně je nejčastějším účelem využití systému ChatGPT zájem o to, co dovede. Tři čtvrtiny Čechů, kteří ChatGPT vyzkoušeli, považují tento systém za užitečný. Více než pětina naopak za neužitečný.

- Ze zájmu zkouší ChatGPT častěji muži (87 %) než ženy (78 %) a také lidé do 34 let.
- Pro zábavu jej naopak častěji využili lidé ve věku 35-44 let (84 %).
- Pro úkoly v práci či ve škole jej pak používají častěji mladí lidé do 24 let (87 %) a s věkem tento účel vykazuje klesající trend.

Pozn.: T2B = sloučení odpovědí „Rozhodně užitečný“ a „Spíše užitečný“

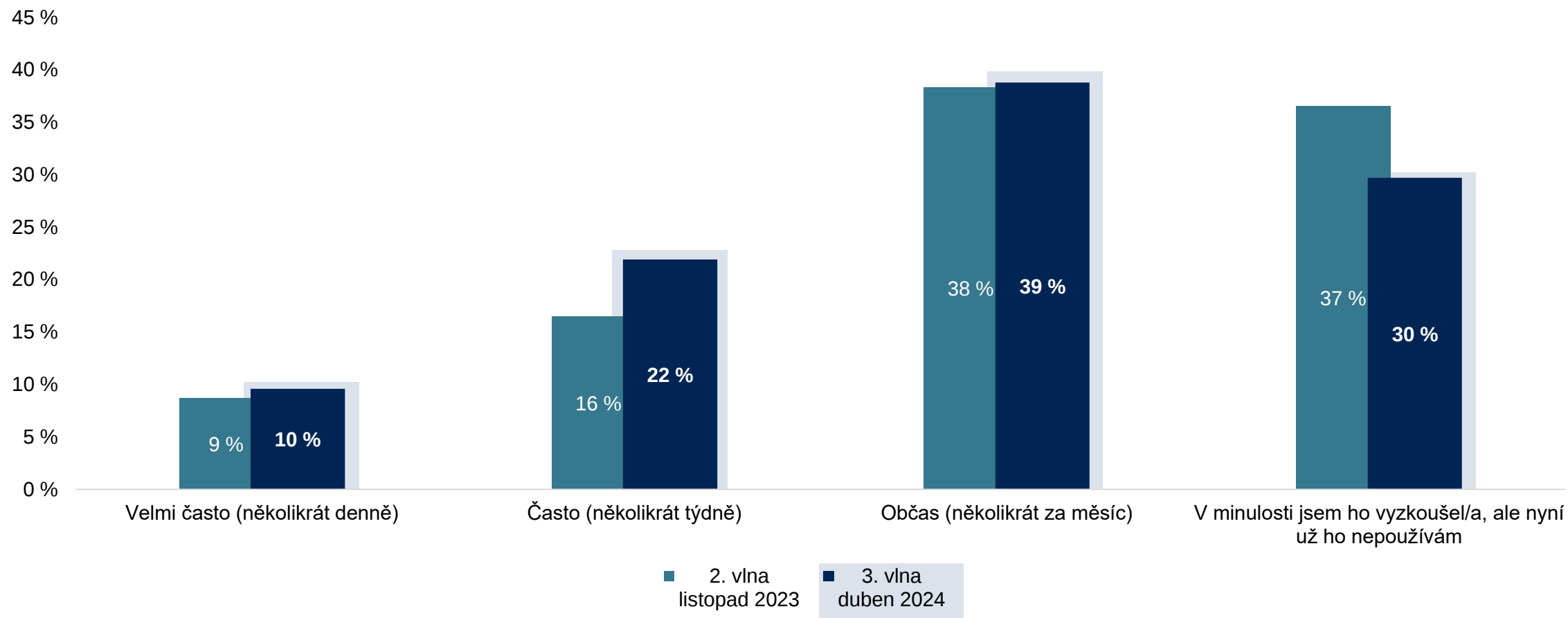
Báze: 10/2023: n=219, 04/2024: n=397 (ti, kteří ChatGPT vyzkoušeli)

Otázka AI_5. K jakým účelům jste systém ChatGPT využil/a?, AI_6. Jak užitečný pro Vás chatovací systém ChatGPT byl?

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

ČETNOST VYUŽITÍ ChatGPT

Oproti minulé vlně nedošlo k žádným významným posunům. Několikrát týdně používá ChatGPT více než pětina lidí, kteří tento systém vyzkoušeli, jak funguje.

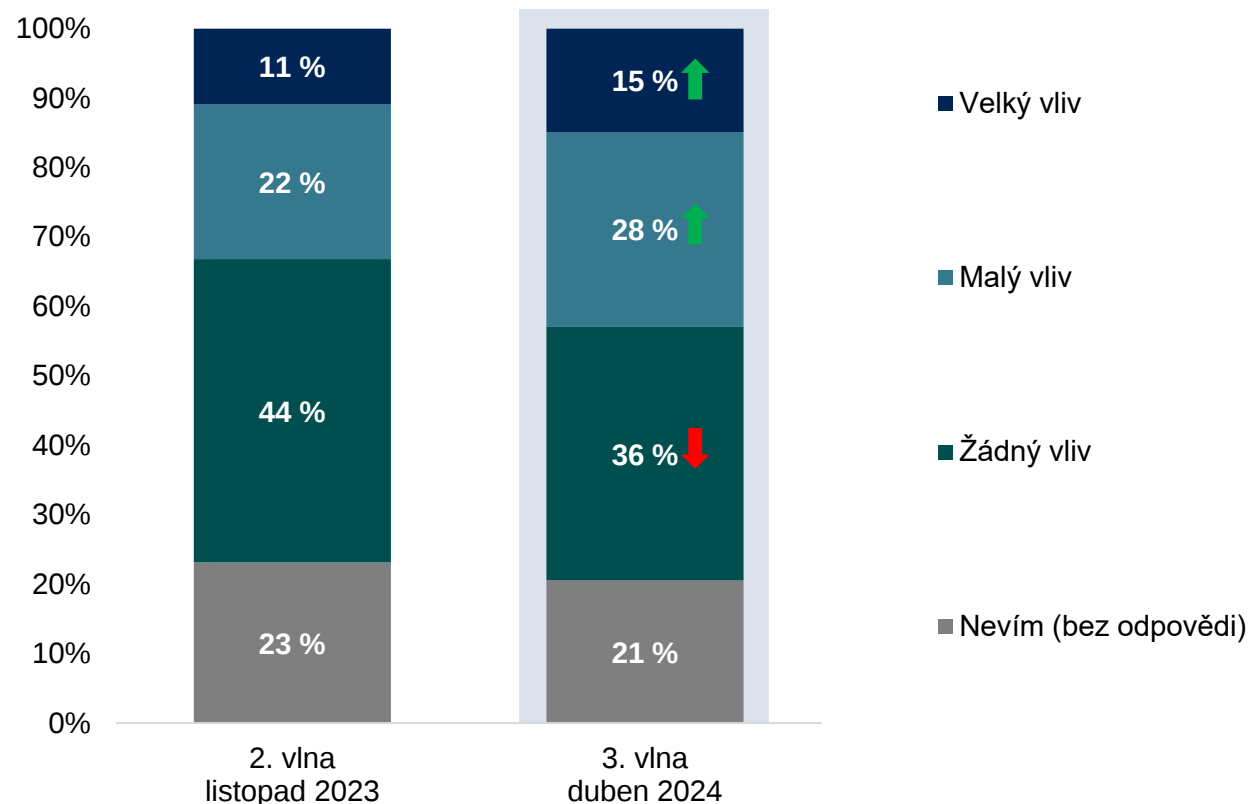
Báze: 10/2023: n=219, 04/2024: n=397 (ti, kteří ChatGPT vyzkoušeli)

Otázka AI_7a. Jak často v současnosti chatovací systém ChatGPT používáte?

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

VLIV UMĚLÉ INTELIGENCE NA ZAMĚŠTNÁNÍ

Oproti minulé vlně ubylo lidí, kteří si myslí, že systémy jako ChatGPT nebudou mít v příštích pěti letech žádný vliv. Naopak významně přibýlo lidí, kteří se domnívají, že budou mít malý či velký vliv.

- Alespoň malý vliv systémů jako ChatGPT na práci v blízké budoucnosti vnímají častěji lidé do 34 let. S rostoucím věkem tento názor ubývá.
- Žádný vliv právě častěji neočekávají lidé již v důchodovém věku, starší 65 let (58 %).
- Vliv těchto systémů na práci bude také častěji podle lidí s vysokoškolským vzděláním.

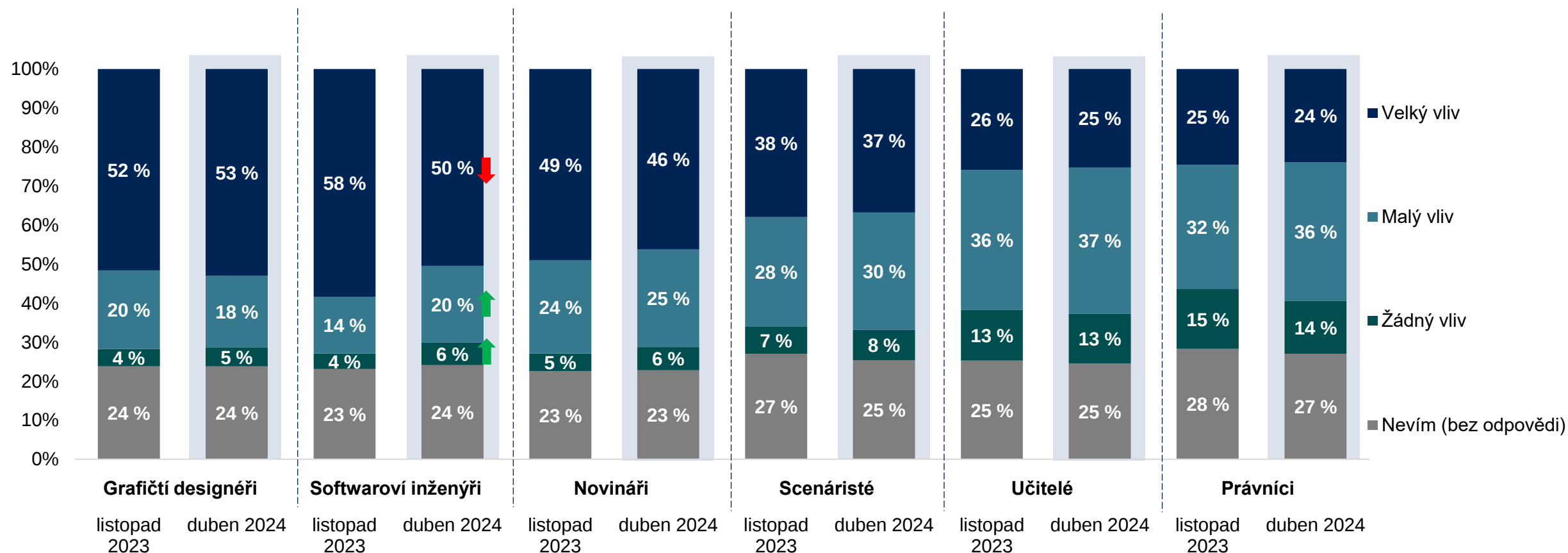
Báze: 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222

Otázka AI_9. Jak velký vliv budou mít podle Vás systémy jako ChatGPT na Vaši práci v příštích pěti letech?

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

VLIV ChatGPT NA ODVĚTVÍ

V čase se sentiment ohledně vlivu systémů jako ChatGPT významně nemění, s výjimkou úbytku lidí, kteří jsou názoru, že tyto systémy budou mít velký vliv na softwarové inženýry.

Báze: 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222

Otázka AI_8. Jak velký vliv podle Vás budou mít systémy na bázi umělé inteligence jako ChatGPT v příštích pěti letech na proměnu následujících povolání/profesí?

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

MICHAL KORMAŇÁK

Account Director
Ipsos Public Affairs

Příklad zvukových ukázek v dotazníkovém šetření.

Příklad zvukové ukázky lidským moderátorem

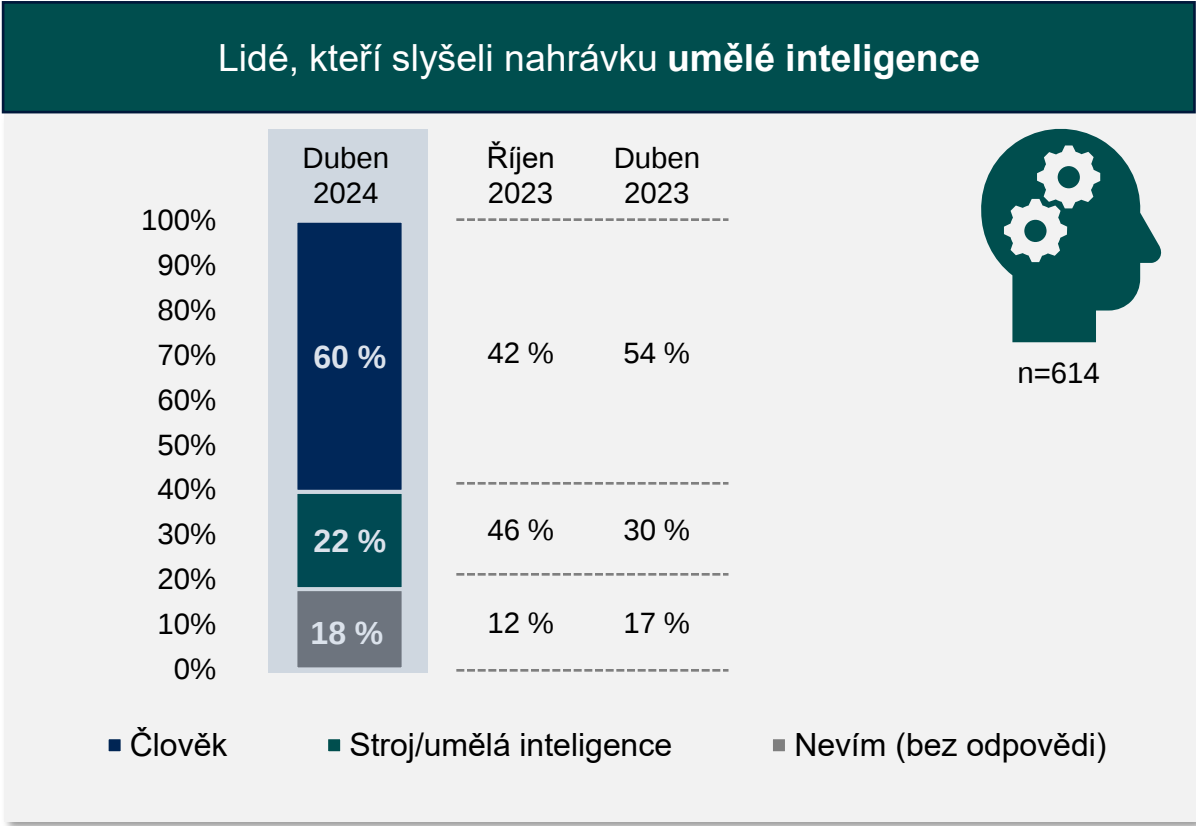
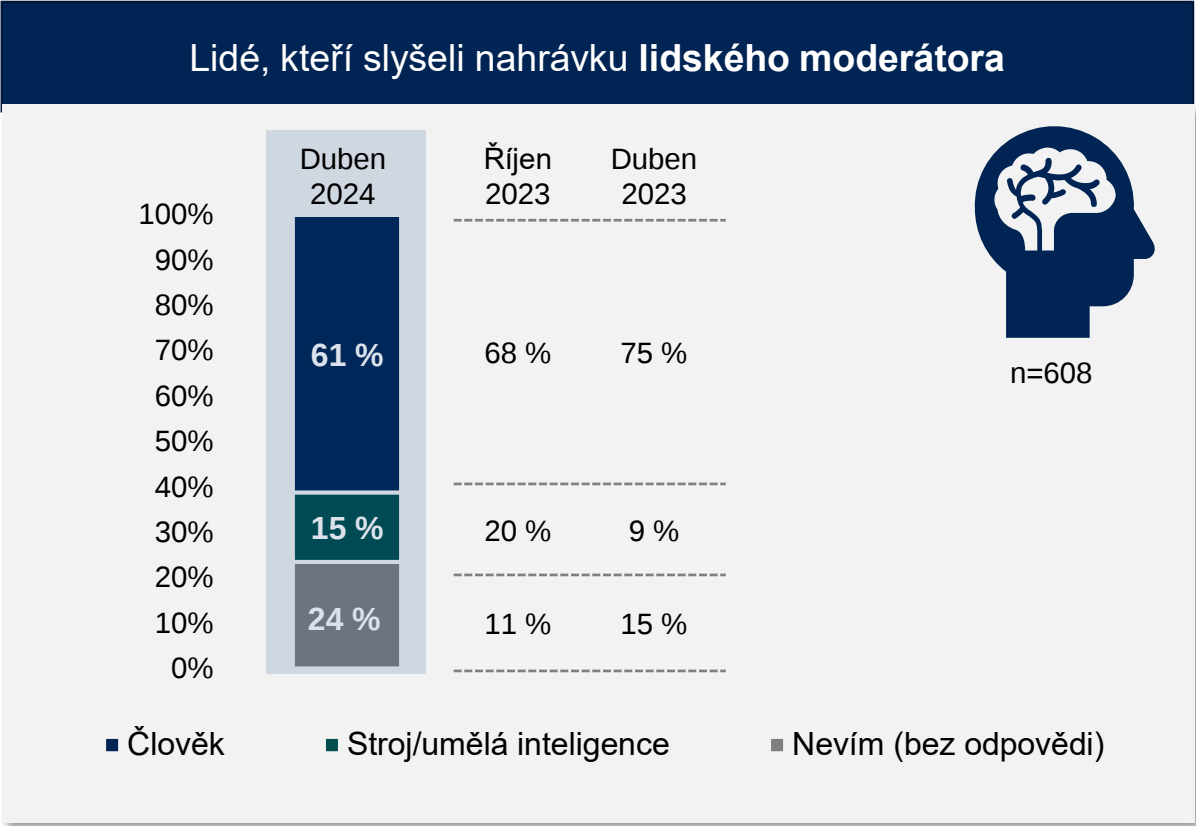

Příklad zvukové ukázky AI moderátorem

ROZPOZNÁNÍ ZVUKOVÉ UKÁZKY

Oproti minulým vlnám bylo nyní pro Čechy složitější rozpoznat nahrávku čtenou umělou inteligencí. Při poslechu takové nahrávky šest z deseti lidí uvedlo, že se jedná o nahrávku čtenou člověkem.

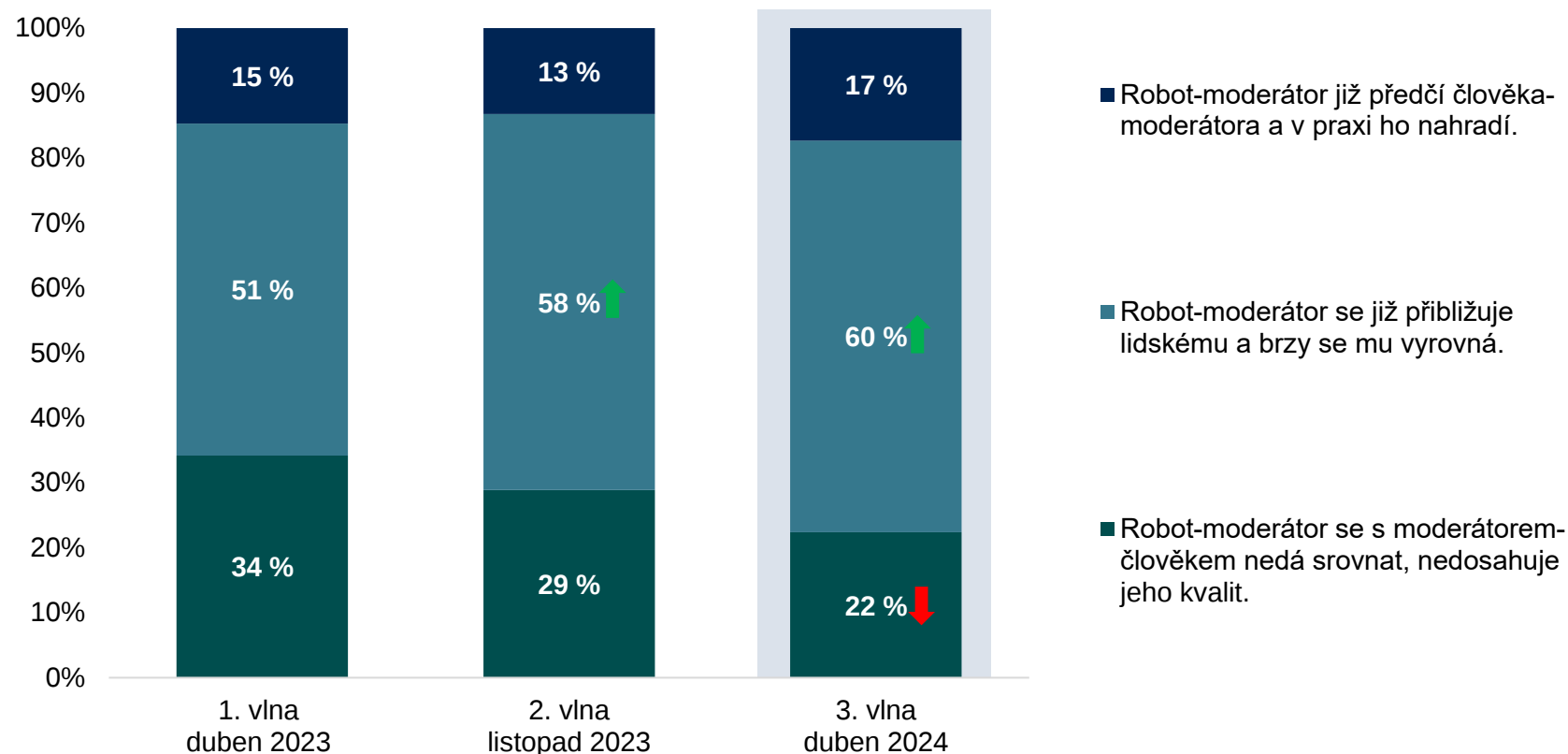
Báze: 04/2023: n=1041, 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222
Otázka: Q15A. Přečetl podle Vás ukázkou zpráv rádia Expres FM člověk, nebo stroj (tzn. umělá inteligence)?

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

VÝROKY: ROBOT-MODERÁTOR VS. ČLOVĚK-MODERÁTOR

Oproti minulé vlně se změnilo mínění ohledně robotů-moderátorů, a to v pozitivním slova smyslu. Bezmála pětina lidí si nyní myslí, že robot-moderátor již člověka-moderátora předčí.

Báze: 04/2023: n=543, 10/2023: n=513, 04/2024: n=614

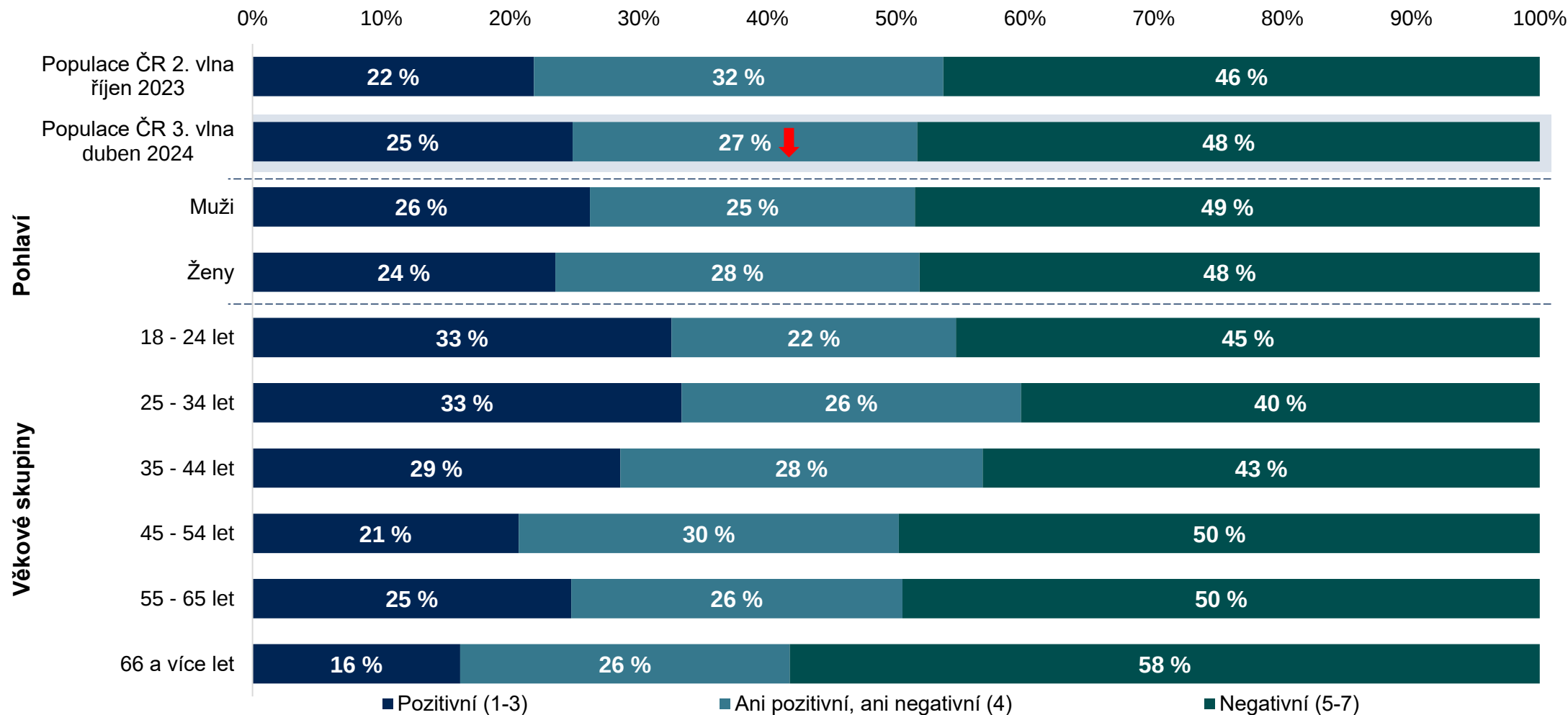
Otázka AI_1. Předchozí zprávy byly přečteny robotem-moderátorem. Který z následujících výroků odpovídá nejlépe Vašemu názoru?

↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

VNÍMÁNÍ VYUŽITÍ ROBOTA-MODERÁTORA VE ZPRAVODAJSTVÍ

V porovnání s minulou vlnou dotazníkového šetření se zvýšilo pozitivní vnímání robota-moderátora, a to o 3 p. b.

Pozn.: Respondenti otázku hodnotili na škále od 1-7, kdy 1 je nejlepší hodnotou a 7 tou nejhorší.

Báze: 10/2023: n=1025, 04/2024: n=1222

Otázka Q16a_1. Považujete využití robota-moderátora v žurnalistice a ve zpravodajských médiích za pozitivní, či negativní?

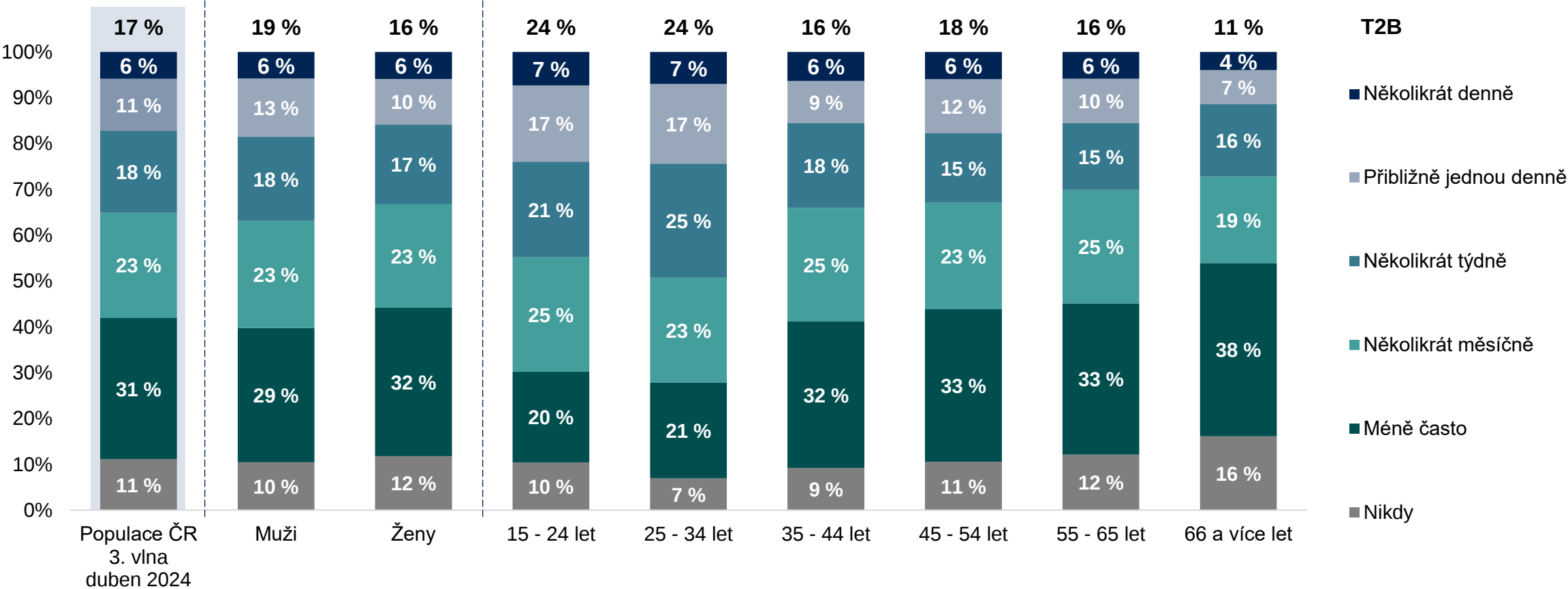
↑ / ↓ Signifikantně vyšší / nižší oproti minulé vlně

KOMUNIKACE S AI V KAŽDODENNÍM ŽIVOTĚ

Bezmála pětina populace se domnívá, že do kontaktu s hlasovými či chatovacími roboty přichází nejméně jednou denně. Mladých lidí do 34 let si to myslí čtvrtina.

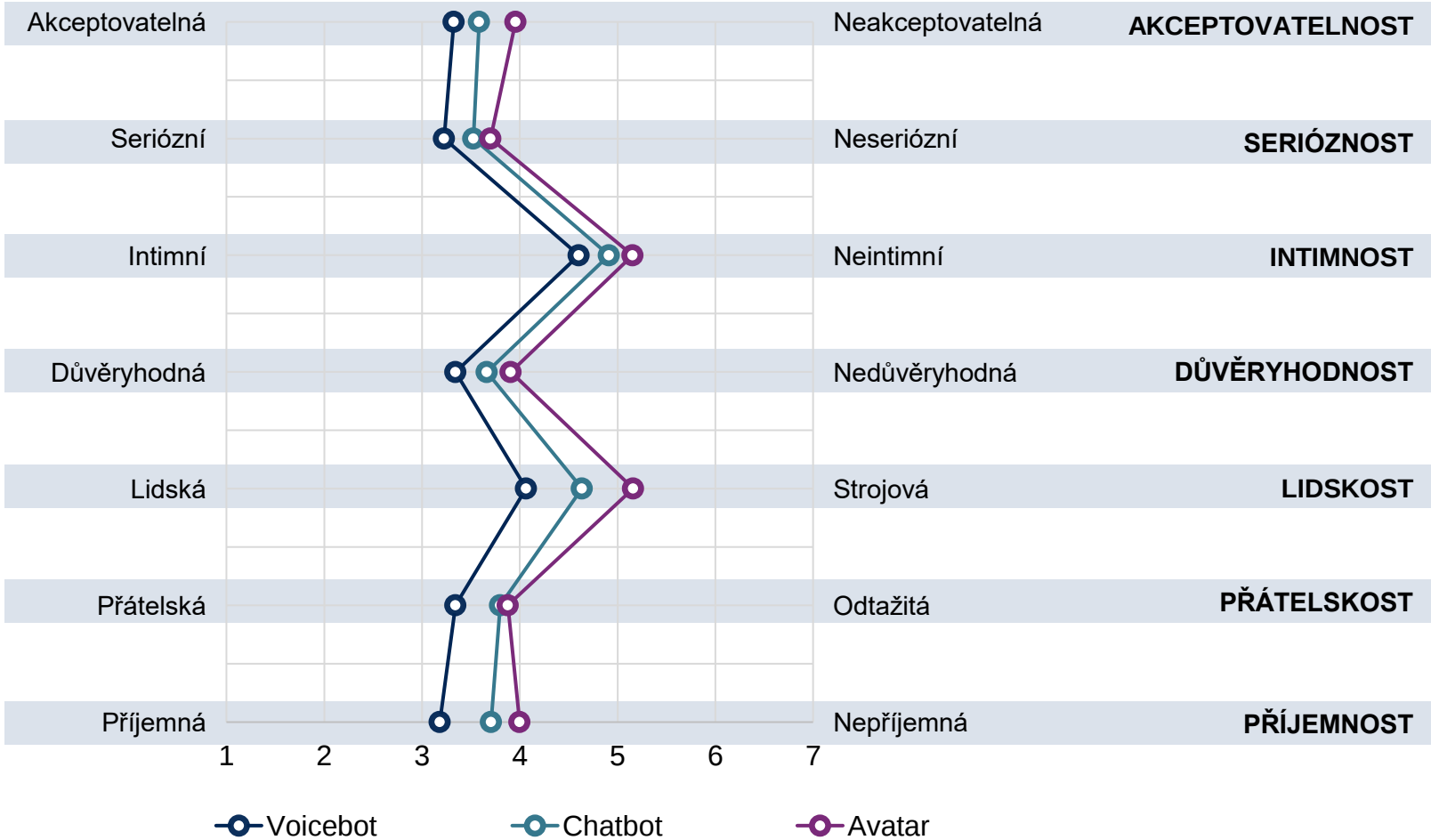
Pozn.: T2B = sloučení odpovědí „Několikrát denně“ a „Přibližně jednou denně“ = alespoň jednou denně
Báze: 04/2024; n=1232
Otázka: HMC1. Jak často podle Vašeho dojmu komunikujete v každodenním životě s hlasovými či chatovacími roboty, popř. avatary?

HODNOCENÍ VIRTUÁLNÍ ASISTENTKY: VOICEBOT, CHATBOT A AVATAR

Ze tří forem virtuální asistentky je nejlépe vnímán voicebot, naopak avatar se kloní spíše k druhému, negativnímu spektru. V rámci přátelskosti však dohání chatbot.

- Za intimního považují voicebota častěji lidé se základním vzděláním (37 %), zatímco virtuální asistentku pak lidé s vyučením (28 %)
- Příjemný přijde chatbot častěji lidem ve věku 25-34 let (57 %). Seriózně chatbot působí častěji na lidi do 34 let.
- Obecně lidé starší 65 let zaujmají negativní postoje. Nedůvěryhodný přijde chatbot častěji právě jim. Častěji pak na ně odtahitě působí avatar (41 %). A neakceptovatelný jim přijde jak chatbot (38 %), tak avatar (43 %).

*Pozn.: Zobrazeno pomocí sémantického diferenciálu, který zachycuje vnímání respondenta a jeho hodnotovou orientaci.
Báze: 04/2024: n=1232
Otázka: HMC2. Nyní, prosím, do jaké míry si myslíte, že je virtuální asistentka v podobě voicebota/chatbota/avatara...*

Kontakty

**Václav
Moravec**

Hlavní řešitel výzkumu, IKSŽ FSV UK

**Michal
Kormanák**

Account Director Ipsos Public Affairs

michal.kormanak@ipsos.com

GSM: +420 739 472 302

**Markéta
Kneblíková**

Communications & PR Manager

marketa.kneblikova@ipsos.com

GSM: +420 724 601 242

Na Příkopě 22, Slovanský dům, 110 00, Praha 1

www.ipsos.cz

www.ipsos.com

[@ipsoscz](https://www.youtube.com/@ipsoscz)

[@ipsosczechrepublic](https://www.facebook.com/ipsosczechrepublic)

[@ipsos-czech-republic](https://www.linkedin.com/company/ipsos-czech-republic)